

FATİH YEGİN

Vergi MuffettiŖi

**TTK ve Vergi Kanunları Açısından
SERMAYE ŖİRKETLERİNDE BİRLEŞME,
BÖLÜNME İŞLEMLERİ VE
UYGULAMALI ÖRNEKLER**

onikilevha
TİM İ. FİNANMANI VE DİŐER HİZMETLER A.Ő.Đ.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER	IX
TABLOLAR VE ŞEKİLLER	XVII
KISALTMALAR	XVIII
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM ŞİRKETLERDE BİRLEŞME, BÖLÜNME İŞLEMLERİ VE NEDENLERİ

1.1. BİRLEŞME TANIMI	5
1.2. BİRLEŞME TÜRLERİ	8
1.2.1. Ekonomik Faaliyet Alanlarına Göre	8
1.2.1.1. Yatay Birleşme (Horizontal Mergers)	8
1.2.1.2. Dikey Birleşme (Vertical Mergers)	9
1.2.1.3. Dairesel Birleşme (Congeneric Mergers)	9
1.2.1.4. Çok Yönlü Dağılma ile Birleşmeler (Conglomerate Mergers)	10
1.2.2. Hukuki Yapılarına Göre	10

1.2.2.1. Biçimsel Birleşmeler.....	10
1.2.2.1.1. Tröst	11
1.2.2.1.2. Holding.....	11
1.2.2.1.3. Konsorsiyum	12
1.2.2.1.4. Ele Geçirme (Take Over)	12
1.2.2.1.5. İş Ortaklıkları (Joint Venture)	12
1.2.2.1.6. Birleşme (Combination).....	13
1.2.2.2. Biçimsel Olmayan Birleşmeler	13
1.2.2.2.1. Centilmenlik Anlaşmaları	13
1.2.2.2.2. Kartel	13
1.2.2.2.3. Çıkar Grupları (Comunities of Interest)	14
1.2.2.2.4. İşbirliği İçinde Çalışan İşletmeler	14
1.3. BİRLEŞME NEDENLERİ.....	14
1.3.1. Rekabetin Azaltılması.....	15
1.3.2. Ölçek Ekonomilerinden Yararlanma.....	16
1.3.3. Vergisel ve Finansal Avantajlar	16
1.3.4. Yetenekli Yönetime Sahip Olma.....	17
1.3.5. Psikolojik Nedenler	17
1.3.6. Teknik Nedenler	18
1.4. ŞİRKET BİRLEŞMELERİNDE TARİHİ SÜREÇ	19
1.5. BÖLÜNME TANIMI	24
1.6. BÖLÜNME TÜRLERİ	26
1.6.1. Bölünme Usulüne Göre	27
1.6.1.1. Devralma Şeklinde Bölünme.....	27
1.6.1.2. Yeni Kuruluş Suretiyle Bölünme	27
1.6.1.3. Karma Bölünme Modeli.....	27
1.6.2. Bölünen Ortaklığın Ortaklarına Dağıtılan Hisse Oranına Göre	27
1.6.2.1. Eşdeğer Bölünme (Simetrik Bölünme).....	28
1.6.2.2. Eşdeğer Olmayan Bölünme (Asimetrik Bölünme)	28
1.6.3. Malvarlığı Devri Kriterine Göre	29

1.6.3.1. Tam Bölünme	29
1.6.3.2. Kısmi Bölünme	30
1.7. BÖLÜNME NEDENLERİ.....	31
1.7.1. Mali Nedenler	31
1.7.2. İktisadi Nedenler	32
1.7.3. Teknik Nedenler	33
1.7.4. Yönetmel Nedenler	33
1.8. ŞİRKET BÖLÜNMELEİNDE TARİHİ SÜREÇ.....	34

İKİNCİ BÖLÜM
TÜRK TİCARET KANUNU'NA GÖRE
ŞİRKETLERDE BİRLEŞME ve BÖLÜNME
İŞLEMLERİ

2.1. BİRLEŞME.....	39
2.1.1. Birleşme Tanımı.....	39
2.1.2. Geçerli Birleşmeler	40
2.1.3. Tasfiye Hâlindeki Bir İşletmenin Birleşmeye Katılması	41
2.1.4. Sermayenin Kaybı veya Borca Batıklık Halinde Birleşmeye Katılma.....	42
2.1.5. Ortaklık Payları ve Hakları.....	43
2.1.6. Ayrılma Akçesi	45
2.1.7. Sermaye Artırımı, Yeni Kuruluş ve Ara Bilanço	46
2.1.8. Birleşme Sözleşmesi ve Birleşme Raporu	48
2.1.9. İnceleme Hakkı ve Malvarlığında Değişiklikler	51
2.1.10. Birleşme Kararı	53
2.1.11. Birleşmenin Kesinleşmesi	55
2.1.12. Kolaylaştırılmış Şekilde Birleşme	56
2.1.13. Alacaklıların ve Çalışanların Korunması	59
2.1.14. Birleşmenin İptali ve Eksikliklerin Sonuçları	60
2.2. BÖLÜNME.....	60

2.2.1. Bölünme Tanımı ve Geçerli Bölünmeler	60
2.2.2. Ortaklık Paylarının ve Haklarının Korunması	62
2.2.3. Bölünmenin Uygulanmasına İlişkin Hükümler	64
2.2.4. Bölünme Sözleşmesi ve Bölünme Planı	66
2.2.5. Bölünmenin Dışında Kalan Malvarlığı	68
2.2.6. Bölünme Raporu	69
2.2.7. İnceleme Hakkı	70
2.2.8. Bölünme Kararı	70
2.2.9. Alacaklıların Korunması	71
2.2.10. Sorumluluk	71
2.2.11. Ticaret Siciline Tescil ve Geçerlilik	72

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
KURUMLAR VERGİSİ KANUNUNA GÖRE
BİRLEŞME ve BÖLÜNME İŞLEMLERİ

3.1. BİRLEŞME (Vergili Birleşme)	73
3.1.1. Birleşme Dönemi	75
3.1.2. Birleşme Kârının Hesaplanması	76
3.1.3. Birleşme Kârının Beyanı ve Ödenmesi	78
3.1.4. Değişirme Birimi ve Birleşme Primi	79
3.1.5. Birleşme Halinde Sorumluluk	79
3.1.6. İşletme Birleşmelerinde Özellik Arz Eden Konular	80
3.1.6.1. Birleşmeye Ait Giderler	80
3.1.6.2. Birleşme Durumunda Amortisman Uygulaması	80
3.1.6.3. Birleşen Kuruma Ait Zararlar	81
3.1.6.4. Birleşme Halinde Yenileme Fonu	81
3.1.6.5. Taşınmaz İştirak Hisseleri, Kurucu Senetler, İntifa Senetleri ve Rüçhan Haklarının Satışından Doğan Kazanç İstisnası	82
3.2. DEVİR (Vergisiz Birleşme)	82

3.2.1. Devir İşleminin Şartları	83
3.2.2. Devir Halinde Vergilendirme	85
3.2.2.1. Beyannamenin Verilmesi.....	86
3.2.2.2. Taahhütname Verilmesi	87
3.2.2.3. Tahakkuk Eden Vergilerin Ödenmesi.....	88
3.2.2.4. Şartlara Uyulmaması Hali.....	89
3.2.3. Değişirme Birimi	90
3.2.4. İşletme Devirlerinde Özellik Arz Eden Konular	90
3.2.4.1. Devir Giderleri.....	90
3.2.4.2. Amortisman Uygulaması	91
3.2.4.3. Zarar Mahsubu.....	91
3.2.4.4. Geçici Vergi Uygulaması	93
3.2.4.5. Yenileme Fonu.....	93
3.2.4.6. KVK 5/1-e İstisnası (Gayrimenkul ve İştirak Hissesi Satış Kazancı)	94
3.2.4.7. İştirak İlişkisi Bulunan Kurumlarda Devir.....	94
3.3. BÖLÜNME	95
3.3.1. Tam Bölünme.....	96
3.3.1.1. Tam Bölünme İşleminin Şartları.....	96
3.3.1.2. Vergilendirme ve Beyan	99
3.3.1.3. Tam Bölünme ile İlgili Özellik Arz Eden Durumlar.....	101
3.3.1.3.1. İşletme Bütünlüğü Kavramı.....	101
3.3.1.3.2. Zarar Mahsubu	102
3.3.1.3.3. Amortisman ve Yenileme Fonu.....	103
3.3.1.3.4. Tam Bölünmede %10'luk Nakit Ödeme Sınırı.....	104
3.3.1.3.5. Gayrimenkul ve İştirak Hissesi Satış Kazancı İstisnası Uygulaması.....	104
3.3.1.4. Tam Bölünmeye İlişkin Örnek.....	105
3.3.2. Kısmi Bölünme.....	109
3.3.2.1. Kısmi Bölünmenin Şartları	111
3.3.2.2. Vergilendirme ve Beyan.....	112

3.3.3. Kısmi Bölünme İle İlgili Özellik Arz Eden Durumlar	113
3.3.3.1. Devralan Kurumların Sorumluluğu	113
3.3.3.2. Kısmi Bölünmede Zarar Mahsubu	113
3.3.3.3. Kısmi Bölünmede Amortisman Uygulaması	114
3.3.3.4. Yenileme Fonu.....	114
3.3.3.5. Gayrimenkul ve İştirak Hissesi Satış Kazancı İstisnası Uygulaması.....	115
3.3.3.6. Sermaye Azaltımı	115
3.4. DİĞER VERGİ KANUNLARI AÇISINDAN ŞİRKETLERDE BİRLEŞME DEVİR VE BÖLÜNME İŞLEMLERİ.....	116
3.4.1. Gelir Vergisi Kanunu'nda Birleşme Devir ve Bölünme İşlemleri	116
3.4.2. Katma Değer Vergisi Kanunu Uygulaması.....	117
3.4.3. Damga Vergisi Kanunu Uygulaması	119
3.4.4. Harçlar Kanunu Uygulaması.....	119
3.4.5. Gider Vergileri Uygulaması.....	120

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM UYGULAMALI ÖRNEKLER

4.1. Birleşme Sözleşmesi Sürecinin Aşamaları	121
4.2. Birleşme ve Devir Durumlarında Tescil İçin İstenecek Belgeler	124
4.3. Kısmi Bölünme Durumlarında Tescil İçin İstenecek Belgeler.....	126
4.4. Tam Bölünme Durumlarında Tescil İçin İstenecek Belgeler.....	128
4.5. Birleşme Oranı Tespiti	130
4.6. Uygulama Örnekleri.....	131
4.6.1. Devir Hükmünde Birleşmeye Örnek.....	131
4.6.2. Vergili Birleşmeye Örnek	139
4.6.3. Kısmi Bölünmeye İlişkin Örnek – Yavru Şirket Kurma***	150

4.6.4. Tam Bölünmeye İlişkin Örnek – Oranların Korunduğu ve Yeni Şirkete Devir.....	155
SONUÇ ve GENEL DEĞERLENDİRME.....	163
EKLER.....	169